

Aksjonshåndbok for Extinction Rebellion Norway

Innholdsfortegnelse

Hva er Extinction Rebellion?	2
Desentralisert bevegelse med et felles DNA	2
Hvorfor er Extinction Rebellion nødvendig?	4
XRs strategi i et nøtteskall	4
En bevegelse av bevegelser	4
Positiv polarisering	5
Extinction Rebellions aksjonsform	5
Uimotståelige aksjoner	6
Aksjonsuttrykk	6
Planlegging av sivil ulydighetsaksjoner	7
Roller ved planlegging av aksjoner:	7
Aktivistgrupper	7
Om å ta avstand fra aksjoner	8
Roller ved aksjoner	8
Aksjonsbrief og debrief	9
Motstanden vi kan forvente oss	9
«Antidemokratisk opprør»	10
Glattcelle og bøteterrore	10
Rettssak	11
Ordensforstyrrelse V.S. brudd på politivedtekter	13
Vårt forsvar: Fellesskap og solidaritet	14

Hva er Extinction Rebellion?

Extinction Rebellion (XR) er en internasjonal opprørsbevegelse som kjemper for retten til en levelig klode, med sivil ulydighet og massemobilisering som virkemidler. Bevegelsen springer ut av England, hvor XR ble grunnlagt mai 2018. Etter at aktivister blokkerte fem broer i London i november, spredte opprøret seg til mange land, inkludert Norge, hvor Extinction Rebellion Norway (XRN) ble stiftet 16. desember samme år.

Desentralisert bevegelse med et felles DNA

XR er en desentralisert bevegelse, basert på selvstyre og et selvorganiserende prinsipp. Se [Organisasjonsdokumentet til XRN](#). XR som internasjonal bevegelse med nasjonale grener og lokallag har et felles DNA som består av tre krav og ti verdier og prinsipper:

EXTINCTION REBELLIONS TRE KRAV

1

EXTINCTION REBELLION krever at myndighetene verden over erkjenner at global oppvarming, ødeleggelsen av biosfæren og masseutryddelsen av arter er vår tids største utfordringer. **En bærekraftig politikk** må prioriteres og regjeringer må formidle sannheten om klimaendringer til folket.

2

Ut fra fore var-prinsippet krever **EXTINCTION REBELLION** at man får ned klimagassutslipp til **netto null innen 2025**, i takt med at **forbruksveksten bremses**. Altså at vi ikke slipper ut mer drivhusgasser enn det er mulig for kloden og vår teknologi å fange.

3

EXTINCTION REBELLION vil at et representativt utvalg av befolkningen skal få **overvåke og kontrollere** den politikken som føres, slik at flest mulig tas gjennom den kommende krisen, ikke bare noen privilegerte få.

10 VERDIER OG PRINSIPPER

Her er [langversjonen av verdiene og prinsippene](#).

1. VI HAR EN FELLES VISJON OM FORANDRING

Vi ønsker å skape en levedyktig verden for alt liv som kommer etter oss.

2. VI GJØR DET SOM KREVES

Vi har som mål å fremtvinge nødvendig systemendring ved å mobilisere minst 3,5% av befolkningen – dette vil skje ved bruk av metoder som momentum-drevet organisering.

3. VI TRENGER EN BÆREKRAFTIG KULTUR

Vi ønsker å skape en kultur som er livskraftig, motstandsdyktig og med evne til tilpasning.

4. VI UTFORDRER OSS SELV OG DET GIFTIGE SYSTEM VI LEVER I

Vi forlater vår komfortsone og går til aksjon for å skape endring.

5. VI VERDSETTER REFLEKSJON OG LÆRING

Etter handling følger en syklus av refleksjon, læring og planlegging av kommende aktiviteter og aksjoner. Vi tar lærdom fra andre bevegelser og hendelser og av våre egne erfaringer.

6. VI ØNSKER ALLE VELKOMMEN MED HELE SEG

Vi jobber aktivt for å skape tryggere og mer tilgjengelige arenaer for alle.

7. VI GÅR INN FOR Å REDUSERE MAKTKONSENTRASJONER

Vi ønsker å bryte ned makthierarkier for en mer rettferdig deltagelse.

8. VI KLANDRER INGEN

Vi lever alle i et defekt system hvor individet ikke kan klandres.

9. VI PRAKTISERER IKKEVOLD

Ikkevold er den mest effektive måten å skape endring på.

10. VI ER GRUNNLAGT PÅ SELVSTYRE OG DESENTRALISERING

Sammen skaper vi de verktøy vi trenger for å utfordre makten. Alle som følger våre kjerneverdier og -prinsipper kan gå til aksjon i Extinction Rebellion Norges navn.

Hvorfor er Extinction Rebellion nødvendig?

Extinction Rebellion ble til som følge av 30 år med klimaforhandlinger som har vist seg ineffektive, til tross for enighet om reduksjoner i internasjonale fora og jevnlig kampanjer fra klima- og miljøbevegelsen. [De globale utslippene av CO2 har økt med 60 % fra 1990 til 2013](#), og hvis vi fortsetter å øke utslippene som nå, kommer kloden til å varmes med 4-5 grader innen århundret er over. Dette vil føre til at milliarder av mennesker dør som følge av hungersnød, sykdom og krig.

Klima- og miljøbevegelsen trenger en ny strategi for å takle klimakrisen vi står overfor.

XR's strategi i et nøtteskall

XR's strategi er å mobilisere et stort antall personer til sivil ulydighetsaksjoner som kan føre til arrestasjoner, og fører til langvarig forstyrrelse av vesentlige samfunnsfunksjoner. Det er nødvendig å aksjonere i hovedstaden, som er sete for styresmaktene og det økonomiske maktsentrum. Aksjonene sikter mot å stenge sentrale deler av hovedstaden i flere dager, helst flere uker av gangen, for å skape økonomisk skade. Det er først dersom millioner av kroner går tapt at styresmaktene vil være villige til å forhandle.

XR setter en dato langt frem i tid for en opprørsperiode som blir publisert bredt og tydelig.

For at tusenvis av mennesker skal være villige til å risikere arrestasjon og bøter, kreves det bred mobilisering i hele landet. Alle foredrag, aksjoner og annen virksomhet i forkant av opprørsperioden peker frem mot startdatoen.

En bevegelse av bevegelser

XR ønsker å fremme «en bevegelse av bevegelser» (*"a movement-of-movements"*). Det vil si at XR ønsker å inngå i et nettverk av andre sosiale bevegelser for å forene kreftene for å bedre utsiktene til en systemforandring som kan føre en levelig verden. XR vil nå ut til organisasjoner og bevegelser utenfor de åpenbare alliansene, og invitere dem til XRs åpne aksjoner og markeringer.

XR vil invitere dyrerettighetsbevegelsen, arbeiderbevegelsen, kvinnebevegelsen, LGBT-bevegelsen, borgerrettighetsbevegelsen og andre til en felles kamp for en levelig klode. Det vil ikke finnes dyrerettigheter, arbeiderrettigheter, kvinneverettigheter, rettigheter for homofile eller minoriteter i et samfunn som opplever klimasammenbrudd og samfunnskollaps.

Siden klimakrisen ikke bare er en sak for den progressive venstresiden, men truer universelle menneskerettigheter og verdier som mer konservative grupper og religiøse samfunn også er

opptatt av, er det viktig å invitere også disse til kampen for et levelig klima. Det samme gjelder bondeorganisasjoner og bønder som er blant de første til å oppleve konsekvensene av klimakrisen. XR ønsker også å arbeide sammen med minoritetsgrupper som er i frontlinjen av klimaendringene, og vil mobilisere i områder som er utsatt for konsekvensene av klimakrisen, både økonomisk, fysisk og juridisk.

Positiv polarisering

XR stiller seg bak forskningen, og inviterer alle til å kjempe sammen med oss for en levelig klode. Siden XR mobiliserer bredt, vil medlemmer innbyrdes ha ulike meninger om politiske spørsmål (for eksempel om teknologi, energiutbygging, veganisme, jordbrukspolitikk og distriktpolitikk). Det er derfor viktig at XR samler seg om sine tre krav og ti verdier og prinsipper og bruker disse på en slik måte at de fremmer en bevegelse av bevegelser. Konsensus innenfor klimaforskning er at vi har frem til 2030 å motvirke ugjenkallelige klimaforandringer. Det er denne problemstillingen vi skal forholde oss til, ikke andre internt splittende spørsmål.

XR skal bruke kravene til å rette oppmerksomhet på enkeltsaker på en spørrende måte som ansvarliggjør styresmaktene, uten å foreslå løsninger. Kravene utgjør en trapp, slik at krav én om at styresmaktene må fortelle sannheten, kommer før krav to og krav tre. I tillegg til konsekvensene av fortsatt olje og gassutvinning må norske styresmakter fortelle sannheten om matsikkerheten til Norge, ettersom norsk selvforsyning er den laveste i verden, i følge [FAQ](#).

Vi ønsker at debatten i Norge skal sentrere seg rundt spørsmålet: «Er vi villige til å risikere utryddelsen av fremtidig liv for kortsiktig olje- og gassutvinning?» På den måten håper vi å oppnå det som heter «positiv polarisering» der over halvparten av befolkningen stiller seg på vår side i å kreve effektiv klimahandling fra styresmaktene.

Extinction Rebellions aksjonsform

XR's aksjoner skal helst gjøre tre ting:

1. De forstyrrer – økonomisk virksomhet eller trafikk, for eksempel.
2. De kommuniserer utad – med et budskap og informasjon.
3. De uttrykker en visjon for en bærekraftig fremtid – såkalt «vision holding».

XR holder åpne aksjoner i det offentlige rom. Slike er mer inkluderende enn aksjoner som er preget av hemmelighold. Informasjonen om en aksjon bør spres bredt på forhånd, både til potensielle deltakere og aksjonister og til media. Den bør omfatte hva som skal skje og hvorfor,

og omtrent hvor og når det skal skje (f.eks. «7. oktober kommer hundrevis av mennesker til å blokkere en gate i Oslo for å kreve at regjeringen forteller sannheten om norsk oljeutvinning»).

Fordi informasjonen om en kommende aksjon blir spredt bredt, kan politiet motta samme informasjon. Det at politiet er informert, og at aksjonister vet at politiet er informert, gjør at alle føler seg tryggere på aksjonen. Dersom politiet har fått informasjon om tid og sted for en sivil ulydighetsaksjon må de gjøre noe med saken – enten forsøke å stanse aksjonen eller legge til rette for den.

Hvis informasjonsflyten skal være åpen, betyr det at aksjonsstedet også må være åpent tilgjengelig. Typiske mål for XR er gater og broer. XR kan også aksjonere mot politiske mål, som departementer eller Stortinget, men slike aksjoner krever mer hemmelighold, og dette gjør aksjonene mindre inkluderende. Fordelen med aksjoner på åpne steder er at politiet ikke like enkelt kan forhindre dem. Når en stor mengde mennesker kommer fra mange kanter for å blokkere en gate eller bro, er det pent lite politiet kan gjøre for å stanse det.

Uimotståelige aksjoner

XR's aksjoner er preget av festivalstemning. «Vi skal stenge hovedstaden og vi skal ha gøy mens vi gjør det», sa Roger Hallam før opprørsuken i april 2019.

En del av aksjonen består av aksjonister som risikerer å bli arrestert og bøtelagt, og kalles ofte for den «røde delen». Disse aksjonistene utgjør en blokad og viser tydelig at de tenker å bli værende i blokaden til tross for pålegg fra politiet.

Den andre delen av aksjonen består av folk som har lyst til å delta, men ikke ønsker å risikere arrestasjon. Denne delen er ofte omtalt som den «grønne delen» og er preget av kunst, musikk, mat og en visjon for den bærekraftige fremtiden vi ønsker og de forbedringene som kreves innenfor økonomi og demokrati. Uttrykket i denne delen av aksjonen skal ideelt sett være så inkluderende og befriende at forbipasserende blir tiltrukket til aksjonen.

Aksjonsuttrykk

Viktig i en aksjon er aksjonsuttrykket, eller det som på engelsk heter «action logic». Meningen og målet med aksjonen bør gi øyeblikkelig mening for forbipasserende og for alle som ser bilder eller videoer av aksjonen i etterkant. Aksjonsuttrykket kan være tydelig i valget av aksjonsmål og det kreative uttrykket i aksjonen. For større aksjoner er det for eksempel mulig å ha et ikon med i blokaden, som for eksempel den rosa båten som XR UK satte ved Oxford Circus i aksjonsuken i april 2019.

Når man tenker på aksjonsuttrykk og aksjonsmål, er det viktig å ha i bakhodet at XR kjemper for klimarettferdighet og sosial rettferd. Ansvar for klimakrisen ligger hos styresmaktene, og vi trenger et radikalt mer likeverdig samfunn for å takle den. Aksjonen bør dermed uttrykke at XR «sparker oppover» med krav til den politiske og økonomiske eliten. Aksjoner kan gjerne forstyrre offentligheten, men bør kommunisere tydelig at eliten ikke slipper unna klimakrisen, og at det er den som må forandre sin livsstil mer enn noen andre. Det kan være vanskelig å innlemme sosial rettferdighet i aksjonsuttrykket i en gateblokkade, men man kan for eksempel velge en gate der det finnes et kritikkverdig departement eller selskap. Andre eksempler er å aksjonere mot børsen eller en flyplass.

Planlegging av sivil ulydighetsaksjoner

Når man planlegger sivil ulydighetsaksjoner er det mange ting å tenke på. Derfor er det viktig å fordele oppgavene til flere personer og starte planleggingen minst en måned før aksjonen skal finne sted.

Roller ved planlegging av aksjoner:

- **Prosjektansvarlig(e)**: skriver aksjonsbriefing og har oversikt over arbeidet som pågår for aksjonen.
- **Kommunikasjonsansvarlig(e)**: har ansvar for kommunikasjon med deltagere og lokallag med hensyn til spørsmål om aksjonen og roller til aksjonen.
- **Media- og strategiansvarlig(e)**: skriver pressemelding, innlegg på sosiale medier, mediastrategi for aksjonen, o.l.
- **Materiellansvarlig(e)**: booker lokaler, lager bannere, plakater og annet materiell.

Aktivistgrupper

Alle som deltar i sivil ulydighetsaksjoner der det er risiko for konfrontasjon med myndighetene eller arrestasjoner bør ha gjennomgått det som heter ikkevoldelig direkte aksjonstrening (IVDA-trening). Slik trening blir holdt på jevnlig basis av lokallagene rundt omkring i landet.

Etter at man har fullført IVDA-trening, kan man organisere seg i aktivistgrupper («affinity groups») med andre likesinnede som også har gjennomgått IVDA-treningen. Når deltakerne av aktivistgruppen har etablert en konsensus om hvordan de ønsker å aksjonere, kan gruppen planlegge og organisere aksjoner semi-autonomt. «Semi-autonomt» vil si at den kan gjennomføre aksjoner uten å be om tillatelse fra noen andre, så lenge aksjonene er i tråd med de ti verdiene og prinsippene, samt de tre kravene listet ovenfor. Aksjonen skal også være planlagt og gjennomført i overensstemmelse med denne aksjonshåndboken.

Hvis en planlegger en større aksjon der det er behov for mange aktivister, kan man få tilgang til listen over IVDA-trente i Norge ved å skrive til xrn_nvda@protonmail.com. Aktivistgrupper i et område/by oppfordres til å koordinere med hverandre i et aktivistgrupperåd med en representant fra hver aktivistgruppe.

Om å ta avstand fra aksjoner

Dersom en aksjon ikke er i samsvar med XRs ti verdier og prinsipper og de tre kravene, kan organisasjonen uttrykke avstand til aksjonen til media og offentligheten. En slik uttalelse vil komme fra Politisk strategisk arbeidsgruppe, som har i sitt mandat å "la sin oppfatning bli hørt i prosesser og hendelser som går imot XRNs overordnede strategi og mål".

Roller ved aksjoner

Ved enhver aksjon er det noen roller som bør fylles:

- **Arresterbare aktivister**, røde roller.
- **Ikke-arresterbare aktivister**, grønne roller.
- **Politikontakt** – er en person med tydelig markert vest som har varslet politiet på forhånd om aksjonen og møter politiet eller sikkerhetsvakter på stedet for å informere om at det pågår en ikkevoldelig, fredelig XR-aksjon. Vedkommende skal ikke ha deltatt i planleggingen av aksjonen og heller ikke ha mottatt aksjonsbriefing. Under aksjonen skal politikontakten holde seg på avstand av aksjonistene og være tilgjengelig for politiet. Vedkommende kan, om politiet ønsker det, videreformidle informasjon, spørsmål eller krav fra politiet til aksjonistene, men kan ikke forhandle med politiet eller gi instruksjoner til aktivistene. Dersom politiet ikke er varslet om aksjonen god tid i forkant, er det svært viktig at politikontakten varsler idet aksjonen starter. XRN har god kontakt med Oslo-politiets dialoggruppe og denne har vist seg å være svært verdifull. Lokallag i andre byer bør på samme måte sørge for å ha et godt etablert kontaktpunkt til politiet.¹
- **Juridisk observatør** – er en person med tydelig markert vest som observerer handlingene til politi og sikkerhetsvakter for å sikre at de juridiske rettighetene til aktivistene blir ivaretatt. En juridisk observatør kan også informere aktivistene om rettigheter og plikter som de har overfor politiet.
- **Aksjonsstøtte / Deeskalering** – er personer med tydelig markert vest som støtter aktivistene moralsk og praktisk, og med mat og drikke. Disse personene kan også være ansvarlig for å deeskalere eventuelle situasjoner som er preget av konfrontasjon, for eksempel med forbipasserende eller bilister.

¹ Se denne [videoen](#) av Roger Hallam for logikken bak å ha kontakt med politiet.

- **Aksjonsstøtteansvarlig (ASA)** – Ved større aksjoner der det er flere aksjonsstøttepersoner kan det være lurt at en person koordinerer og kommuniserer med koordinatorene for aksjonen på vegne av aksjonsstøttepersonene.
- **Arrestasjonsstøtte** – Ved eventuelle pågripelser er det svært viktig å organisere personer som kan være til stede når aktivistene blir sluppet ut av glattcella. Dette kan være aksjonsstøttepersoner, men det kan også bestå av frivillige som melder seg etter debriefingen etter en aksjon.
- **Foto og video** – Det er ingen vits å gjøre en aksjon uten foto og/eller video. Aksjonen bør live-streames og bilder legges ut på sosiale medier fortløpende.
- **Talsperson** – En eller flere personer bør være beredt til å snakke med journalister før, under og etter aksjonen. Talsperson(er) bør ha mediatrening.

Aksjonsbrief og debrief

Enhver sivil ulydighetsaksjon bør gi en aksjonsbriefing til deltakerne. Denne kan med fordel bli sendt ut til deltakerne dagen før, helst fra en anonym epostadresse (for eksempel aksjon7.oktober@protonmail.com), siden en person som sender ut en briefing vil kunne bli anklaget for å oppfordre andre til å delta i ulovlige handlinger.

I aksjonsbriefingen bør det blant annet være detaljer om hvordan man kommer seg til aksjonsstedet, hva som skal gjøres der, og hvordan man skal forholde seg til forskjellige uttenkte scenarier. I tillegg kan det være opplysninger om aksjonsuttrykk, sangtekster og snakkepunkter som kan gis til media. Jo tydeligere aksjonsbriefingen er, jo tryggere og mer forutsigbar blir aksjonen.

Etter enhver aksjon bør det være en debriefing hvor deltakere får muligheten til å snakke om hvordan de opplevde aksjonen og hvordan de føler seg etterpå. Dette er også en mulighet å reflektere rundt hva som fungerte og hva som kunne bli bedre til neste gang.

En aksjonsbriefing og -debriefing skal være preget av ro og hygge. Det anbefales å sette av god tid i et lokale der det blir servert mat før og etter aksjonen. Personer fra regenerativ kultur kan også holde noen øvelser for å roe ned stressnivået til deltakere.

Motstanden vi kan forvente oss

Extinction Rebellion Norway utfordrer den norske stat på et elementært nivå: vi krever at styresmaktene setter en sluttdato for olje- og gassindustrien i nær fremtid. Det som står på spill er flere tusen milliarder kroner som den norske stat allerede regner med å få inn i statskassen. Staten har altså mye å tape på å etterkomme våre krav og vil prøve å stoppe oss med alle midler.

«Antidemokratisk opprør»

Da [25 kulturpersonligheter undertegnet opprørserklæringen](#) til XRN i mars 2019, stod sentrale politikere, som Torbjørn Røe Isaksen, frem for å prøve å feie vekk opprøret med en beskyldning om at det var antidemokratisk. Politikere og journalister beit seg tak i setningen «samfunnspakten er brutt» og krav tre som går ut på å opprette et borgerråd for å styre oss gjennom klimakrisen, og tolket det som udemokratisk og fascistisk. XR krever en forbedring av demokratiet og kritiserer hele systemet slik det fungerer i dag, ikke bare enkelte politikere eller politiske partier. Dette er ny kost i norsk politisk diskurs, og det er mest sannsynlig derfor det er blitt møtt med så sterk motstand.

Glattcelle og bøteterror

Norsk politi foretrekker å legge til rette for sivil ulydighetsaksjoner, og vil helst ikke bruke ressurser på å arrestere fredelige aktivister. De vil heller ikke at den slags aksjoner skal få oppmerksomhet på grunn av konfrontasjon med politiet. Likevel prøver justismyndighetene å sette en stopper for sivil ulydighet med bøteterror. Dette ble tydelig da aktivister fra XRN limte seg fast til hovedinngangen til Norges Bank. Politiet foretok ingen arrestasjoner og fortalte NTB at de ["har lav terskel for at folk skal kunne få ytre seg"](#). Likevel ble aktivistene presentert forelegg fra påtalemyndighetene i etterkant for ordensforstyrrelse.²

Ved to andre aksjoner foretok politiet arrestasjoner i 2019: etter en appell holdt fra Stortingsgalleriet, som forstyrret spørreunden til Stortinget, og ved en blokade foran Klima- og Miljødepartementet. I begge tilfeller ble aktivistene kjørt til sentralarresten i Oslo der de ble prosessert og satt på glattcelle. De ble sittende på glattcelle i åtte til tolv timer før de fikk et forelegg fra påtalemyndighetene på 11.000-13.000 kroner. Det er relativt unikt for Norge at politiet straffer sivil ulydighet med så høye bøter. I mange andre vestlige land blir man enten båret bort fra aksjonsstedet uten å bli arrestert eller arrestert uten å få bot.

Enhver aktivist som ønsker å bli arrestert for sivil ulydighet, bør være klar over disse metodene som politiet bruker for å bekjempe denne formen for aktivisme: glattcelle og bøteterror. Å sitte på glattcelle er ikke behagelig. Selv om politiet sannsynligvis ikke gjør dette primært for å straffe aktivister, men bruker tiden til å ta fingeravtrykk, behandle saken og komme med et forelegg, er det likevel [en form for tortur](#). Glattcella er et tomt rom, med flisebelagte vegger, do og vask. Den har en seng med plastbelagt madrass. Som pågrepet har du [rett](#) på et pledd. Hvis du ber om det over høyttaleren, kan du få det tilbrakt. Du får også tilbrakt mat, hvis du ber om det, men det er bare tre skiver med ost eller syltetøy. Ellers er det helt stille, og du får ingen informasjon om verken dine medaktivister, din sak, eller dine pårørende. Du kan riktignok be politiet kontakte din

² Aktivistene ble frifunnet for denne siktelsen i Oslo Tingrett 4. oktober.

nærmeste pårørende, men det har skjedd flere ganger at politiet ikke har gjort det, til tross for at politiet plikter å gjøre det i løpet av to timer.

Når politiet har gjort klart et forelegg, kommer en politibetjent inn på glattcella for å presentere det for deg. Da er du sannsynligvis sliten, frustrert og sulten. Politibetjenten leser forelegget høyt, men går ikke gjennom hele teksten grundig. Det er ikke uvanlig at han/ hun utelater å lese den siste delen av forelegget som er «konsekvenser av at du ikke tar forelegget». Der står det nemlig at du har fem dagers betenkningstid. Med mindre du er fast bestemt på enten å ta eller ikke ta forelegget, anbefales det at du bruker disse fem dagene til å bestemme deg. Da har du tid til å slappe av, spise noe mat, snakke med en advokat, og ikke minst snakke med de andre aktivistene som ble arrestert den dagen, om hva de har tenkt til å gjøre.

Hvis du ikke godtar forelegget blir du oppfordret til å gi en begrunnelse. Den begrunnelsen kan være noe så enkelt som «mer informasjon kommer senere». Hvis du ikke godtar forelegget blir saken videreført til retten.

Rettssak

Hvis du ikke godtar forelegget fra politiet, får du et stevningsdokument som informerer deg om når du skal møte i retten og når du får dommen. Sannsynligvis er du blitt arrestert sammen med andre aktivister, som du forhåpentligvis har hatt mulighet til å snakke med etter arrestasjonen om muligheten for at dere ikke vedtar boten. Det lønner seg stort sett å ta saken til retten, fordi politiet prøver seg ofte med veldig høye bøter, som du kan få redusert i retten. I tillegg er det alltid en mulighet for at du blir frifunnet, ettersom det er opp til aktor å bevise at du er skyldig.

Hvis dere er flere som ikke har vedtatt boten kan dere vurdere disse handlingsmulighetene:

- **Å forene sakene.** Hvis dere er flere aktivister som skal foran retten representerer dere separate saker, som ikke har noe annet med hverandre å gjøre enn at dere kommer fra samme organisasjon. Det er likevel sannsynlig at dere er stevnet til samme dato, eller datoer. Da er det mulig å søke om å få sakene forenet, noe som vil forenkle prosessen for forsvarer og aktor. Det kan også være gunstig for mediebildet av saken og for samholdet blant aktivistene.
- **Å søke om å få oppnevnt en offentlig betalt forsvarer.** Hvis du ikke godtok forelegget til politiet, har du ikke rett på forsvarer. Men Tingretten kan vurdere det som praktisk at du og dine med-aktivister likevel får oppnevnt en forsvarer ettersom det sparer tid og ressurser å ha én kontaktperson fremfor mange.
- **Å lete etter en *pro bono* (gratis) advokat.** Flere advokater er villige til å ta saken til aktivister uten å ta betalt, men det er også mulig at forsvareren da ikke forbereder seg så godt som du skulle ønske.
- **Å prosessere saken i retten uten forsvarer.** Hvis du ønsker å føre saken din uten forsvarer, må aktoratet legge frem saken på en måte som også belyser dine argumenter. Dommere liker ikke siktede uten forsvarer. Det kan derimot gjøre du blir oppfattet

sympatisk i offentlighetens øyne, ettersom det kan oppleves som at du blir urettferdig behandlet av rettsvesenet.

Tingretten

Når du skal forklare deg i Tingretten, sitter du og dine med-aktivister på tiltalebenken enten med eller uten forsvarer. Aktor sitter på andre siden, og dommer med meddommere sitter foran i salen. Tilskuere kan sitte på et publikumsgalleri. Det er lurt å promotere saken for å fylle rettssalen med sympatisører. Vær likevel oppmerksom på at det er veldig uheldig å uttrykke noen form for aktivisme i rettssalen. Gjør det heller utenfor!

Forsvarer, aktor og dommer er kledd i svart. Når dommeren kommer inn, reiser alle seg. Etter noen innledningsforedrag fra aktor og forsvarer blir de tiltalte bedt om å forklare seg. Du trenger ikke å forklare deg, men du kan gjøre det. Det er best om du kan forklare deg uten å lese opp et manus, men dommeren lar deg sikkert gjøre det om du vil. Forklaringen må ikke være over 15 minutter. Deretter stiller aktor, forsvarer og dommer deg spørsmål. Hvis du påberoper deg nødrett, kommer spørsmålene til å handle om ditt handlingsrom og om du tror aksjonen hadde noen effekt. Hvis du har en forsvarer, kommer han/hun sikkert til å spørre deg om hva du synes om størrelsen på boten.

Du kan føre vitner og beviser for retten, men da må du melde dem inn i forveien. Vitnene kan for eksempel være sakkyndige, som kan snakke om klimakrisen. Aktor kommer til å føre vitner og beviser for å underbygge hendelsesbeskrivelsen i tiltalen.

Til slutt holder aktor og forsvarer prosedyrer, som er deres oppsummerende argumenter. Aktor kommer da blant annet til å komme med en påstand om straffeutmåling (dvs. et forslag om straff). Og helt til slutt blir de tiltalte spurt om de har noen siste bemerkninger.

Nødrett

Hvis du anerkjenner hendelsesbeskrivelsen i forelegget, kan du likevel påberope deg nødrett. [Nødretten står beskrevet i Straffeloven §17](#), «En handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når den blir foretatt for å redde liv, helse, eiendom eller en annen interesse fra en fare for skade som ikke kan avverges på annen rimelig måte, og denne skaderisikoen er langt større enn skaderisikoen ved handlingen.»

Du må altså kunne bevise at det var en nødsituasjon der skaderisikoen ved din handling var mindre enn ved ikke å handle på den måten som du gjorde, og at du ikke hadde noe annet handlingsalternativ. Det er lettere å bevise at vi befinner oss i en nødsituasjon enn at du ikke hadde noen andre handlingsalternativ. Derfor er det viktig å tenke på hvorfor du *måtte* ty til sivil ulydighet for å fremskynde klimahandling.

Støtte gjennom rettssaken

Å være tiltalt for sivil ulydighet i retten kan være svært krevende psykisk. Du har mest sannsynlig tydd til sivil ulydighet fordi du ikke så noen annen mulighet, og fordi du anser situasjonen som livstruende. Dermed vil forklaringen din og de andre aktivistenes sikkert være både personlig og følelsespreget. Da er det rart å se aktor og dommer uttrykke seg nøkternt, profesjonelt og følelsesløst. De uttrykker seg slik fordi de skal anvende loven likt for alle, uten å være påvirket av følelser. Det er også grunnen til at de er kledd i svarte kapper. Det er viktig å være forberedt på denne kontrasten mellom sterke følelser i forklaringene til aktivister og det sterile uttrykket til dommer og aktor.

Ettersom rettssaken kan være en så stor påkjenning, kan det være en ide å tenke på støtte og regenerativ kultur mens den pågår. Det kan være en ide at aktivistene som er tiltalt, kommer sammen før rettssaken for å forberede seg emosjonelt, at de arrangerer piknik i pausen, og at de holder en debriefing til slutt. Det kan også være lurt å ha en «buddy» som du holder sammen med gjennom hele rettssaken, og som du forteller hva du føler til enhver tid.

Ordensforstyrrelse V.S. brudd på politivedtekter

Aktivister fra XRN har hittil bare blitt siktet for to lovbrudd: ordensforstyrrelse (Straffeloven § 181) og brudd på politivedtektene (Politiloven § 30). Om man skal bryte loven med sivil ulydighet, er det langt mer oversiktlig å bryte politivedtektene enn å bli siktet for ordensforstyrrelse.

Man bryter politivedtektene ved ikke å etterkomme politiets instruksjoner. En innsatsleder eller en annen politibetjent vil først gi et pålegg der han/ hun sier at «Hvis dere ikke flytter dere i løpet av 5 minutter vil dere bli arrestert og bøtelagt». Hvis du ikke flytter deg innen den oppgitte fristen, blir du tauet inn av politiet og presentert et forelegg som beskrevet tidligere. Dermed vet du hva du har å forholde deg til.

For ordensforstyrrelse, derimot, kan påtalemyndigheten sende forelegget i posten uten nødvendigvis å ha gitt noe pålegg i forkant. Et annet problematisk aspekt ved ordensforstyrrelse er begrepet «medvirkning» (Straffeloven §181, jfr. §15). Det vil si at de som har intendert å følge politiets instruksjoner, også kan komme til å bli arrestert og bøtelagt hvis politiet eller påtalemyndighetene velger en siktelse for ordensforstyrrelse. Politikontakten ved aksjonen på Stortingsgalleriet ble funnet skyldig i medvirkning til ordensforstyrrelse av Oslo Tingrett 4. oktober, til tross for at han fulgte instruksene til Stortingsvaktene om å forlate galleriet.

Det kan dermed være en idé å prøve å unngå ordensforstyrrelse, ettersom aktor må bevise at aksjonshandlingen faller inn under beskrivelsen «støy eller annen utilbørlig atferd forstyrrer den

alminnelige fred og orden». For brudd på politivedtektene, derimot, skal aktor bare bevise at du ikke flyttet deg etter pålegg fra politiet.

Vårt forsvar: Fellesskap og solidaritet

Når vi blir møtt med motstand – fra tilskuere, journalister, politikere, politi og rettsvesen – er det viktig å huske to ting:

1. Motstanden er vår venn
2. Vi er sammen om det

Ikkevoldelig motstand er en effektiv strategi fordi den illustrerer en urettferdig kamp mellom fredelige aktivister på den ene siden og statens maktapparat på den andre. Alle kjente ikkevoldelige aktivister, fra Arne Næss, Martin Luther King Jr., Gandhi, Tolstoy, til Jesus, har lagt vekt på akkurat dette poenget: hvis du ikke bruker vold, men fremprovoserer vold hos motparten, vil offentligheten få sympati for din sak, så sant det er en felles sak med demokratisk oppslutning.

Selv om vi ikke blir møtt med fysisk vold fra staten i Norge, blir vi likevel konfrontert med forskjellige former for institusjonell vold, som bruken av glattcelle i over fire timer og bøteterrore. Den motstanden kan oppleves som vanskelig, men paradoksalt nok er det nettopp den vi oppsøker. Straffen ikkevoldelige aktivister blir utsatt for, gjør dem til martyrer, og dette inspirerer andre til å gjøre det samme, fordi de opplever urettferdigheten som uutholdelig.

For at straffen skal være inspirerende og ikke avskrekkende, må det være fellesskap og solidaritet rundt aktivistene som oppsøker straffen. Å sitte på glattcelle er ubehagelig fordi du er isolert fra omverden. Hvis de arresterte aktivistene klarer å holde på fellesskapet ved for eksempel å plystre til hverandre gjennom gangen, er det lettere å huske hvorfor man går gjennom dette. Det er også veldig viktig at de som er blitt arrestert, blir møtt med et fellesskap av personer som venter utenfor med klem og snacks når de slipper ut av glattcellen.

Dette fellesskapet er viktig gjennom hele prosessen som aktivister gjennomgår. Når de blir arrestert og båret vekk av politiet, burde grønne personer, som ikke blir arrestert, juble og klappe for de arresterte. På den måten husker aktivistene grunnen til at de gjør det, og hele opplevelsen blir fylt med takknemlighet. Det gjør også et inntrykk på media at de arresterte aktivistene har en større gruppe med vanlige mennesker i ryggen. Likedan, når aktivister skal foran retten burde det være et fellesskap av mennesker fra XRN som stiller opp i rettssalen for å gi moralsk oppmuntring. Etterpå kan det være en samling i en park eller et lignende sted for å feire aktivistene som har avgitt en forklaring eller har fått en dom. Hele organisasjonen burde mobiliseres til å vise solidaritet med aktivistene som skal i retten. Dette er en mulighet for folk som selv ikke kan risikere arrestasjon og domfellelse, til likevel å bidra med svært viktig støtte.

Hvis det er en fest og jubel rundt de som blir arrestert og domfelt, får de heltestatus. Det virker inspirerende for andre, og ikke avskrekkende som påtalemyndigheten vil at det skal være. Det vil også gjøre at flere mennesker viser solidaritet med de arresterte ved å sende inn penger til bøtekassen. Ved å omgjøre de avskrekkende strategiene til politiet til inspirerende historier, gjør vi oss selv usårbare, og på den måten vinner vi.